

CIVTAT

CIUTAT

:: REVISTA MENSUAL ::
d'Arts, Ciències i Literatura

SOSCRIPCIÓ

Trimestre: Una pesseta.
Número solt: Cinquanta cèntims.

Redacció i Administració: S. Joan, 14 - TERRASSA

Gran assortit de perruques

Especialitat en postissos
PERA SENYORETES

PREUS ECONOMICS

Francesc Alfonso

Pantano, 74 - TERRASSA

Academia
Masriera

Violí	Rosendo Masriera
Viola	Alexandre Riera
Solfeig	Jaume Quintana
Piano	
Violoncello	Antoni Planas

Carrer de Roselló, 323, 1.ª i 1.ª
(cantonada Bailén). - BARCELONA

Redacció i Administració: Sant Joan, 14. // Terrassa

SUMARI

«De lo classic en l'art i de lo externament classic», Rafel Benet i Vancells.—Heterodoxes «Blasme del Cinematògraf», Gladius.—«Pluja de pensaments», Carme Karr.—«A Maria regina de poetes», Josep Carner.—«Petites imatges i Abstraccions», Fidiàs.—«Paraules», Permessó.—«Mon pobre amic», J. Ribera Font.—«Urbicaria», Chirón.—«Cròniques i Comentarís»,—Gravat «Retrat de Cav. Peipoch», J. Aragay.

DE LO CLASSIC EN L'ART I DE LO EXTERNAMENT CLASSIC

L'ART es la subjectiva expressió fortament humana. El caracter pregón, el ritme intern que batega en l'obra del Geni, es Art; això, de per si, es prou fort per serne. La elegància no es l'Art, es tant sols la filla de l'Art Classic. L'Art existeix sens l'elegància; els primitius i barbres ho confirmen.

Els frívols *snobs classicistes* en lo extern, *els classics de patina*, qui tenen la teoria de que *L'art es la elegància*; els qui per crear l'obra artística, han negat l'art, car no es res mes que negarlo el fet de no viure el ritme intern de les coses; els qui en son obrador d'artífex han aixecat imatges mortes; els qui parlant de Classisme i no comprenentne son valor intrinsec, han produït una elegància de figuri; si l'Art es vostre frívola elegància, jo 'm declaro publicament inelegantista; car estimo com á mes bell i sa l'obra del barbre, que aquesta efímera bellesa, que té de lo clàssic tot allò que poden comodament percebre els esguarts corporis.

El Classicisme es quelcom pregón, es la interna proporció, es l'Armonia, el ritme de Vritat i adhuc l'Elegància externa com á medi expressiu.

El Classicisme es una Norma d'Equilibri humà, format d'ànima i cos. Com l'home, te l'art Clàssic un pressentir espiritual i un corporal sentir. Aixís doncs, la

espiritual i subjectiva Bellesa (*el Verbum cordis*) deu esser vestida ab un cos formós, bellament vital.

Pero heusaquí la forsa del classicisme; aquet alé de vida que batega en les arts plástiques de la antiga Grecia. ¿Qui pot negar la *vida* de la Venus de Milo? Podrá iniciarse, en tot cas, l'acusació de que está mancada de la espiritualitat de un Fra Angélic ó d' un Greco, pero aquet fenomen te una clara explicació, en que el Cristianisme no habia aparegut encara, per educar aquella época en l'hermosa concepció de l'ànima. Per aixó l'Art Modern deu posseir de l'Art Clàssic, tota la llei de vida i dels gotics assimilarsen la espiritualitat. Aixís, els pintors de la renaixença donaren escalf—segons mon albir—á un art mes equilibradament humá que els grecs i els gotics.

Frank Brangwyn es un Classic, pero es un Modern; s'ha assimilat la forsa vital atica, del renaixament la profunditat de color, el valor, i de la norma de llum dels impresionistes n'ha fet una nova llei que s'acosta mes al Ritme Universal, á la Vritat. Bero Brangwyn sentí i viu la vida moderna i no s'entreté dient ó cantant lo que han dit ó cantat bellament els genis d'altres époques, perque ho visqueren.

El Classicisme intrinsec de Brangwyn, es el Modern Classicisme.

No entenc el perque avui encara, alguns poetes canten la Mitologia pagana, cosa morta. ¿Que es lo que volen dir de nou que Homer i Virgili no vagin dir magníficament.

El poeta deu esser fill de la Tradició i de l'Epoca i el seu *fiat* deu desvetllar en les coses viventes, actuals, un sentit estètic.

Si el poeta no viu, sino 's recorda que vesteix americana será sempre una curiositat mitgeval, un esser de museo i dirá vritat Walt Whitman al parlar de la poesia europea.

Clar es, que l'Art es cosa semi-eterna i que les tragedies d'Esquil ó Sófocles fan sagnar encara á l'humanitat. Pero per aquesta raó, si l'obra vol esser humana i eterna, es sols vivint i entenent el ritme de les coses vives actuals. De l'integrisme d'aquesta afirmació, en son extrinsec els fets, de que en la ment del poeta, visquin enérgiques i com actuals les époques passades ó la forsa moderna de la Llegenda antiga, i llavors l'obra tindrà també un sentit etern.

El servilisme en art es pecat mortal. La Tradició, l'Originalitat i l'Escola son virtuts.

El geni al crear l'obra d'art, crea ensemps una llei nova, lliure de la sancionada pels homes.

La arbitrarietat de Dominico Teotocópuli p. e. es una viva imperfecció, que pel seu pregon sentit de poesia, es Perfecció, Classicisme. L'obra dels academics es una perfecció morta, que per manca de vida devé una imperfecció.

L'artista avans que tot deu parlar en la seva obra com un Profeta. No obstant deu lluitar per educarse en una norma de Perfecció Externa. Però jamai deu vio-

lar la llei de la seva concepció en els moments del part, si no vol torturar ó donar mort el fill. En la fredor i serenitat d' escola, es quant deu procurar-se l' Educació psicològica i fisiològica per l' art, ó sia el Classicisme.

L' externa perfecció, el bell medi expressiu deu cumplir una harmonia constructiva ab si mateix i deu guardar un ordre relacionat ab el fi generador,

Es oportú esmentar l' anécdota del prerafelista Watts: de qui sos amics s' admiraren, d' una bellesa fragmentaria de l' obra novament engendrada d' un bras sabiament fet, Watts comprengué la imperfecció, es doná compte del desequilibri d' eix fragment ab l' ordre constructiva de lo restant del quadre i observá el dany que aquesta anormalitat produia en l' esperit místic de l' obra, fi pel qual havia sigut creada. I cumplint el sacrifici d' amor propi, en holocauste al ideal abstracte, destruí aquell fragment, dient á sos amics: Ovireu ara l' intern generador, la humana expressió subjectiva. Aquet acte pot esser calificat d' exageració, pero no deixa d' esser Heroic.

El moment en que l' art devé científic, mor. La morta perfecció de la Perspectiva, de la Anatomia, ó de la Retorica treuen el valor subjectiu, l' arbitrariedad de l' obra.

Quant els grecs del seu art ne fan cónon, s' inicia sa fatal decadencia artística.

La Perspectiva, la Anatomia, la Retorica deuen estudiarse, pero no com un motllo, sino assimilant sen son valor i crear al escalf de l' Inspiració, si es que l' artista es prou independent, unes noves lleis subjectives de Perspectiva, d' Anatomia, de Retorica.

Mai s' oblidin aquestes normes d' intrínsec valor classicista.

El poeta deu pronunciar el mot *fiat*.

El poeta deu rendir culte á l' educació pel Ritme bategant.

La pintura servil, la que solsament posseïx un mesqui sentit decoratiu de la epidermis artística, podrá obtenir la vana gloria, pero el futur no n' haurá esment, no obtindrà la Gloria, desapareixerá.

Acusariem de folia á la mare que fossin satisfets els seus anhels i goigs de mare després del part d' un infant mort, pero de magnífica bellesa....

L' artista, com la mare, deu anhelar el goig del fill robust i bategant de vida i no l' obra morta ab l' externa perfecció d' orípells.

RAFEL BENEÍ I VANCELLS.

BLASME DEL CINEMATÓGRAF

BON burgés qui corres adelerat els dissaptes, de nit, i els diumenges, de tarde, al Cinematógraf del poble, de la vila, ó al de...—gosaré dirho?—al de la *ciutat*; vina aquí, devant meu, i escolta, i contéstam.

Vull estudiar les teves sensacions, les teves emocions; vull intervenir en lo més pregón de la teva ànima, pera cercarhi una incògnita que m' inquieta.

¿COM ES QUE 'T PLAU EL CINEMATÓGRAF?

Aixó es: com es que en aquesta tarda de Primavera espléndida i riallera, tú corres adelerat ab ta dona i tos fills i la mainadera de tos fills i la dida del infantó tendre, á enquibirte dins la fosca, esquifida, bruta, lletja barraca?

O bé: com es que en aquesta tarde d' Hivern, de fret i pluja, quan el temps convida á escalfarte al peu de ta llar, oberts tos ulls demunt un bon llibre, ó á entrar al Concert á oir la bona música, ó á entrar al Teatre á vèurer el bon drama, com es que tú corres adelerat ab ta dona i tos fills i la mainadera de tos fills i la dida del infantó tendre, á enquibirte dins la fosca, esquifida, bruta, lletja barraca?

O bé: com es que aquesta nit del dissabte, quant ta dona i tos fills t' esperan al tornar del trevall, quant sino ells poden atrèuret i encisarte pera descans i esplai de ton esperit senzill, les estrelles del cel ó els núvols del cel, l' aire tranquil de la nit serena qui invita al passeig, ó be la música dolcíssima de la pluja qui fa gustar l' exquisitesa de la conversa al voltant d' una taulada amiga, com es que tú corres adelerat á enquibirte dins la fosca, esquifida, bruta, lletja barraca?

Vull seguirthi, doncs, á dins la negra barraca. Aquesta es un aduar, una tenda fastigosa de passavolants plantada sota els teus arbres, al bell mitj de la plassa ó del passeig de ta vila quieta i laboriosa. O bé es la estridencia d' un art groller i miserable alternant descaradament ab la severitat civil de les grans cases de la

ciutat. Com devant de la porta del Avern, deturan ton pas inscripcions esgarrifoses i també imatges grolleres i sagnantes. No 't pots pas enganyar. *Tu hi entras sabent del cert lo que hi veuràs.* No tens disculpa.

Miro al amo de la barraca. Es un aventurer sens ánima, ni patria, ni fe, ni consciencia d'home, ni sentiments d'home. Es un nómada de rassa, qui avants, acás feia de titiriter i avui mercés al *Progrés*, te vén a tu quelcóm que tu t' pensas que son els avenços de la Ciència, i que no es més que mercaderia averiada d'horror i d'estupidesa, que no té res que véurer ab la Ciència, ni ab l'Art, ni ab la dignitat de la vida. Es un ser indiferent. Tan se li en dona de ton poble i de tu mateix. Tan se li en dona de l'esplai que cerques i del verí que trovas. Tan se li en dona del art. El seu ofici es mercader d'esgarrifances i de grolleries.

Avant!—Te segueixo dins la espesa penombra, plena de tuf de remat. Comença la funció. En mitg de pampellugues, se segueix sobre la tela una historia de lladres bandejats. Un home es assassinat. Una dona es arreballada á la cova llur i torturada. Corregudes i persecucions. L'auditori llegeix psalmodiant en veu alta els retols de les películes. «*Traición fatal*». Una historia d'adulteri. Una carta es projectada demunt la tela. Tothom llegeix á chor, cadenciosament: «*Mi caro Gastón. Mi marido es salido á la caza. Que yo seré contenta de abrazarte. No faltes á ocho horas. Tu bien amada Juana.*» Argument vulgar i fastigós, coronat per un doble crim. Desseguida, una criatura robada pels apaches. Una fantasmagoria ab dansa d'espectres. Un topament de trens en color vermell. Las habilitats del Rei dels Reventapisos. Les imbécils faccies d'un criat. Trencament de vaixelia. Gent que cau. Gent que corre. Gent que 's pega. Agents de policia batuts i atropellats. Aquí, grans riallades del auditori; tú, bon burgés, riu, riu... Un boig va pel carrer fent mil disbarats. Corregudes, trencadissa, embrutament de carbó ó de farina. Baralles. Ara una ballarina prostitueix qualsevol dansa. Ultim número. Película *artística*. Uns homes envoltats en mantells blancs s'agitan en el tremolament general. Una escena es al bosc de Bolonya. Un altre es decorada ab gust clàssic, romá ó grec, renaixement ó imperi, es igual. Entre l'parpelleig, un home, el gran actor X, acentúa poses dramátiques. Un altre se li acosta. Llueix quelcóm en l'aire. L'actor X cau, se retores, se revolca per terra, queda inmovil... Are t'recordes que el cartell deia: «*Julio César*» tragedia de Shakespeare. Película de Arte....

S'apaga la projecció. Se fá la llum. Surts i respires. T'has divertit molt!!

MES are jo vull que m' diguis, francament, llealment, ab el cor á la má: com has trovat tú el plaer en tot alló que has mitg vist en el tremoleig de la pantalla blanca. Dígam: En *qué* consisteix aquest fruiment, aquest esplai de ton espe-

rit que t' fá menyspreuar tots els espectacles del cel i de la terra, de la natura i dels homes, pera correr adelerat á enquirbirte en una fosca, esquivada, bruta, lletja barraca?

Digamho, digamho. Car ton esperit surt d' allá dintre, no pas exalçat, sinó deprimat i encongit. Car tos nervis no n' restan no, vibrants d' activitat, sinó febreros, neguitosos, irritats. Car ta imaginació no n' surt pas enriquida de nobleses, sinó feixugament carregada de visions baixes grolleres ó sagnantes.

I si el teu sentiment de lo bell no'n surt pas estimulat sinó pervertit per tota la abjecció antiestética de la barraca, de tot son exterior i tot son contingut. I si el teu sentit moral ne surt no pas reforsat, sino enfeblit per la visió sistemática é invariable de tanta violencia, de tanta perversió, de tanta malicia, de tanta destrucció. Si tot aixó ho veus i ho sents i no ets un home anormal, i hi tornas una i altre i cent vegadas i hi portas la dona i fills i la mainadera i la dida del tendre infantó, digam, digam, ¿qué entens tu per plaer, qué entens tu per divertirte, quin es el motiu secret, misteriós, que á tú que t' dius i t' creus civilisat, ben criat, noble de sentiments, bon cristiá, acás home de gust, bon pare, bon marit, bon ciudadá, conservador i tot, t'em peny com un damnat cap á dins d' aquella fosca, esquivada, bruta, lletja barraca?

GLADIUS.

P. S.

PERA aquest bon amic que es un petit i deliciós Mark Twain terrassenc:— Deixi que el senyor Venancio celebri en pau ses pantagruéliques arrossades. Deixil que formi part de la *colla dels Allarga-vides*, i que ben tip, enquadrada sa cara esférica d' ogre sanguinolent pel tovalló *jaspiat* de groc i de vermell, balli flamenc i canti i brindi, i de brasset ab la *Garrafa*, la comare-cuínera, grossa i fresca i rodanxona, reciti faceciosos discursos. Deixi que fassi escola i sigui admirat i venerat com á un héroe. Un faune sempre es un faune. I si el senyor Venancio no sortia á fora, s' ens ficaria al Cinematógraf.

Lo qual hem d' evitarho á tota costa. G.

CUILLITA DE PENSAMENTS

QUAN soni pera tu l' hora de l' Amor ¡oh dona! alça els ulls i cerca pera
apoiar ton bras un home mes alt i mes fort que tu en les coses de la vida
que tu compreguis.

En nostres terres llatines existeix encare latent, en tota la seva força, aqueixa
ridícula profecia casolana; «Les noies: ó casades ó monges». I es per aixó que, ge-
neralment en lloc com aquí se troben tantes *solterones* beates, intransigents, aixu-
tes, envejoses i xafarderes, nocives ó inútils á la societat. Resultat d' haver *format*
les dónes pera esser d' un home que no ha passat per llur camí, ó d' un Deu qui
no les ha cridades.

Mare: ensenya ton fill á aimar el bon Deu tot poderós qui ha posat la bondat en
el cor de l' home i la inteligencia en son cervell; El qui ha donat al espai la seva es-
plendor blava i als nuvols llur flonjor, el perfum á la flor, el cant al aucell. El qui
ha irisat les plomes del paó i pintat les ales de 'ls papellóns. El qui ha omplert el
fruit de dolça i fresca pulpa i de farina el grà de blat. Fes que cada dia l' infant se
prosterni davant d' aquella magestat suprema qui fa cantar les ones, udolar els vents,
i esmalta el cel d' estrelles i l' herbei de floretes i d' insectes. Que mentres estigui
en els braços protectors ¡oh Mare! fes que 'l teu fill no sápig de Deu sinó que es
infinítament misericordiós. Aixís, quant vingui el temps en que els homes voldrán
mostrarli un altre Deu que ells han fet pera llurs petites concupiscencies, ell será
posseït d' adoració i d' esperança inquebrantables per el Creador dels estels i de
les margaridoies, qui fa rodolar el tró en l' oratge, i tritllejar el rossinyol en les nits
serenes de l' estiu. El qui ha sospés la Terra en els espais, i al petit pugó vert ha
donat per palau el cor de les poncelles.

Aquest, Aquest, es l' Adorable, qual esprit diví encarnat en Jesús de Galilea
escamparen pel mon misericordia perdó i amor i deia als qui apedregaven la peca-
dora: «aquell que sense pecat se sent, que li tiri el primer roc, aquell qui obria els
brassos als ignoscents dient: Deixeu que vinguin á mi.»

El Deu, de qual amor i sabiesa parlava als aucells del bosc el dols fill d' Assís
El dels consols inefables. L' inspirador de les grans belleses. I l' home qui en
l' infantesa será penetrat de la creencia en aquest Deu, no caurá mai en mesqui-
neses.

Mare: aquesta creencia ha d' esser la teva obra.

CARME KARR.

A MARIA, REGINA DE POETES

PER vostra cabellera resplendent
que sembla el Sol en dematí de vent;
per vostres ulls d' infant que cada dia
dilata una rialla d' alegria,
hem flectat el genoll, Reina Maria.

Per vostre pit ab sangonents ramells
aon frisen les fulles dels clavells;
per la cintura que la dança guia
al compàs incessant de l' armonia,
hem flectat el genoll, Reina Maria.

Per vostre faç de matinal frescor
aon puja sobtada una encesor,
prodigiosa escarlata que faria
il·luminar l' amor en tota via,
hem flectat el genoll, Reina Maria.

Per vostres dits qui vessen gracia, alats;
per vostres dits divinament posats
damunt la cara qui s' avergonyia,
i que rimen com una poesia,
hem flectat el genoll, Reina Maria.

Per vostra veu ont hi sentim l' Abril,
les campanes de l' auba, la gentil
tremolor de rosada, l' agonía
de la derrera estrella que 's fonia,
hem flectat el genoll, Reina Maria.

I perquè heu fet que sembli vostre cos
tan adormit en un fragant repós
—mentre l' esguart calladament somia
en l' Amor qui sospira en llunyania,—
hem flectat el genoll, Reina Maria.

ENDREÇA

De la terra d' ensomni on tots aném,
Reina ja 'n sou, maravellós aimia!
Trobém ó no la terra que cerquém,
homenatge en gaudiu, Reina Maria!

JOSEP CARNER.

Petites imatges i Abstraccions *Dues tendres imatges*

EL senyor Narcís es un filòsof. Sa boca es la perenne màxima. En la tertúlia de *cal apotecari*,—el senyor Narcís es l' ànima de la tertúlia de *cal apotecari*— desenrotlla perillosos temes de religió, moral, arquitectura i aerinautica, mentres ab ses mans bondadoses s' acaricia la blanca i abundant barba.

Fa ben poques nits que el Sr. Narcís tingué el moment de més robusta inspiració i aixís parlà, «La vida sense la *lucha* es una cosa molt descansada» i alegre, descansat, s' aclofà doblement en la poltrona, que ab sentit maternal el gronxolava riallera en sa flonja falda.

El senyor Narcís es un filòsof. Es molt considerat el senyor Narcís; la seva filòsofia es blanca i dolça com ses blanques barbes.

En Victor—*el Cabell d' Angel*, com l'anomenen en la *presó dels seus dies*, més clarament en la fàbrica ont labora—es el company predilecte del Sr. Narcís i com ell es d' infinita i casta dolcesa. Te vint anys i fa versos amorosos i esllànguïts, es esbelt, gira els esguarts en quart menguant i ha llegit quinze voltes «El pati blau» i porta sempre al trau una flor blanca.

En Victor, es una novel·la de Paul de Cook; te uns inconmensurables amors ab Julieta—¡Romeo i Julieta!—petita modista revinguda, hermosa com una poma camosina. De Victor i Julieta males llengües contén aquesta anècdota:

—Amor meu, tu deus llegir. ¿Perque no llegeixes els llibres que jo 't deixo?

—No m' agraden, els trovo *sonsos*. De tots els que tu m' has deixat sols he trovat agradós «El pati blau».

—Oh el nostre cantic epitalamic!... Pero perque, perque dolça Julieta no llegeixes *L' Enric d' offerdingen*?

—No l'he pogut acabar, pero vaja ja lleigeixo ja, lleigeixo el D. Juan de Serrallonga; es molt maco.

Quant en la tertúlia de *cal apotecari* li retreuen aquesta anècdota, ell la nega i el Sr. Narcís el defença.—Tu, cabell d' Angel—l' hi diuen—¿que no veus que la Ju-

lieta es una xicota vulgar?—No—respon, aclucant els ulls com un guió, com volguent saborejar epicureament la deliciosa imatge.—No, ja la vaig idealisant, ja la vaig idealisant....!

¡Oh les dues tendres imatges germanes, bessones, dolçament ridícules, imatges de porcelana per alegrar ma cambra, demunt de ma polsosa calaixera. FIDIAS.

PARAULES

La efectivitat d'una biblioteca del poble es cosa superabundantment progressiva. Per aixó uneixo el meu clam al vostre, incoherent *Saul*, que jo crec ab el poble i entreveig en l'avenir gestes de gloria, si fem per aquest, factible, la deu d'aigua guaridora que representa la sana lectura i la ensenyança oral.

No crec ab l'instrucció que poden donar les biblioteques, públiques ó no, quins llibres juguïn ordenadament en estanteries luxoses i vitrades perque la pols no 'ls desllueixi; jo crec en el desmillorament dels llibres, en el rebrec, en el ferlos malbé á copia d'esser llegits i per consecuenca meditats i comentats.

Per aixó, si la biblioteca llegada á la ciutat pel filantrop terrassenc Salvador Busquets ha d'esser oberta á hores fixes, sense deixar emportar el volums á fora pera llegirlos quieta i pausadament, será una biblioteca mes per anarhi á regirar fulls d'ilustració i matar l'estona, ó be deixarla deserta. El llegidor—llevat dels llibres de consulta que deuen estar á tot hora á la disposició de tothom qui 'ls necessiti—ha de poder marxar ab el llibre per ell escollit, á llegir-lo i meditar-lo en la pau de la llar i en la quietut de la cambra solitaria, i el llibre queda gravat en la memoria i es fortament útil i instructiu.

Instrucció es la part de la Pedagogia que aplica els medis mes segurs pera enriqueix la inteligencia ab coneixements positius. La seva importancia es inmensa, doncs que serveix de complement á la educació i contribueix poderosament á la perfecció de l'home.

Totes les nacions civilisades, comprenent la necessitat i importancia de la instrucció, s'afanyan en propagarla i fer que arribi al major grau de perfecció possible.

Encara que la ensenyança primaria te un carácter universal en les diferentes materies que s'explican, pera en un principi contribuir racionalment á la formació de tots els coneixements d'utilitat humana, el coneixement de la llengua patria es necessari, car siguent la paraula un lligam social li es indispensable pera establir i sostenir la mútua relació.

Ara be: la nostra parla catalana te d'aprenders en nostra ciutat, d'orella ó á copia de llegir catalá, doncs no hi ha, que nosaltres sabem, un sol centre docent ont la ensenyança sigui francament catalana i ni tan solsament que s'alterni el seu estudi.

No crec que tingui de demostrar la importància de la ensenyança de la llengua catalana tant necessària com una biblioteca pública, car si la una forma homes avençats i cultes, l'altre fa homes instruits i dominadors de la llengua mare, ab la ventatje de que coneixent gramaticalment aquesta, s'exteriorisa ab mes facilitat el propi pensar que s'engrandeix i s'imposa á mida que mes se domina, i fa que el poble així instruit, estimi mes lo seu, car coneix el fonament de la llengua i ab ella tot lo que li fa honor, com son els poetes i els artistes i en aquesta pietat s'enlaira el seu civisme i es sadolla el seu esprit d'amor patri.

PERMESSO.

MON POBRE AMIC

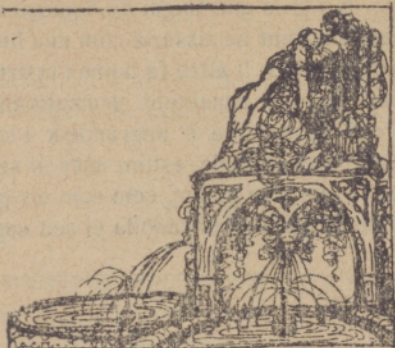
M'HAS parlat d'una dona, bon amic,
d'impudic caminar, de blau esguard,
de formes de bacant i riurer màgic,
Al parlàrmen, ton rostre s'ha animat.
M'has dit que al recordar sa trena rossa,
ton cor s'abrusa ab febre d'estimar,
i que no trobaràs cap mes hermosa
que sàpiga millor ferte gosar.
Després l'he vist passar, la teva bella,
de nit; brillant á la claror dels llums.
Deixaba al seu darrera, aquella estrella,
estela de perfums.

Jo en conec una, mon amic, de dona
i també me l'estimo fermament.
Es diferent de l'altra, porque es bona
i sense ser hermosa es escaient.
No sento al seu costat deliris boijos,
ni ansies bestials, ni febre, ni torment.
Quan apropa á ma boca els llavis roijos,
deixo en ells un petó, serenament.
Jo l'he vist passeijar, sola, pels boscos,
en éxtasis devot, d'admiració,
i la vergonya entela sos ulls foscos
al acostarmi jo.

I ploro, pobre amic, la teva sort,
el meu amor es vida, el teu es mort.

J. RIBERA FONT.

VRBICARIA

III

DE L'URBICAP.—La primera cosa viva en la ciutat ha d'esser, indubtablement, el ciutadà i el suprem ideal del ciutadà ha d'esser, sense cap mena de dubte, l'*urbicap*. En la marxa normal de les ciutats, els ciutadans saben, en tota obra positiva, portarhi resoltament la seva cooperació, però per aixó, cal que les coses s'iniciïn prealablement en les entranyes profundíssimes de la ciutat. En lo més íntim de la ciutat totes les accions que van de cara á un avenir solucionador son pressentides, iniciades, creades, infundides, conquerides, no pas per la multitud dels ciutadans sinó per aquella natural i espontania selecció que 's fá entre ells de la que, sense previa designació, surt l'*urbicap*. Es alló d'Emerson quant diu que *de tots els aconteixements dels nostres dies, de totes les ciutats i de totes les colònies poden trobar el rastre del origen en el cervell d'un particular*. Tota la epopeia de la nostra civilització començá un dia en el pensament d'uns quants homes. Cada un d'aquestos homes fou un assessor, un desvetllador, un mestre, un dominador, un legislador, un pare de la ciutat. La ciutat fou com ells la féien i adhuc haurieu dit que tenia la mateixa fesomia que aquestos homes. Jo no sé si haureu observat que cada casa, infaliblement, s'assembla al home que l'habita, al cap de casa, com dihem aquí; aixís també cada ciutat s'assembla al home que la prén ó que la porta, al cap de ciutat, al *urbicap*.

No sempre es donat al *urbicap* ostentar una representació brillant ó visible en la ciutat, val á dir que pera res la necessita, ni es sempre *urbicap* el qui's troba davant d'una posició aixís.

L'*urbicap* exerceix el seu poder, á vegades, desde les més humils i aparentment abjectes esferes i ben sovint ab una tal facilitat i naturalitat que dirieu no 's dona conte de lo que fá, tant logicament lligades trova la seva vida individual ab la vida colectiva de la ciutat.

En general, la ciutat, ab tot i tenir clara consciencia del *urbicap* i d'acceptar tácitament i imprescindiblement els seus pensaments, que á la llarga 's tornen lleis,

tarda á regoneixer al *urbicap*, mes ben dit, li costa d' elevarlo á categoria. Sembla volguer discutirlo, sembla volguer combatir-lo, sembla volguer destruhir-lo i aixó —es ben curiós el remarcar-ho— tot adaptantse als seus savis ordenaments. Hi ha en la ciutat com una instinctiva resistència qu' es com un mur de proba per l' *urbicap*. L' *urbicap* en el seu inconegut camp ideal, medita, labora, exerceix, ataca, infiltra, proba, estudia, intenta, sofreix, disfruta, riu, plora. Es tot aixó el premi á la seva acció persistenta i no demana cap mes honor ni cap mes paga.

Ab tot jo m'inclino á creure que !ls temps moderns han de tendir á donar públicament i oportunament una ample, una serena, una dolça autoritat al *urbicap*. Jo crec que d' aquesta autoritat n' hi podria pervenir á la ciutat una gran força i un gran bé. ¿Si intentessem en la nostra *Urbicaria* fer quelcom en aquest sentit?...

IV

EL RESPECTE A LO ANTIC, LLEI DE CIUTAT.—Noves doloroses me son arribades de que un malaventurat intent d'acabar totalment la destrucció del noble historic castell de la vella Egara coba de llarc temps en la pensa d' algú qui te dos poders en la seva má; el poder de reconstruir-lo per honra i gloria de la ciutat i el poder d' enderrocar-lo pera perpetua vergonya nostra. Jo'm resisteixo á creure que aquest darrer poder siga exercit crudelment contra lo que ab tants de mérits s' aixeca encara venerablement, donant á la ciutat una ombra ben estimable de protecció i de grandesa. ¿Com, avui qu' una santa, civil, redemptora, febre de reconstrucció ho invadeix tot, será possible entre nosaltres una endemoniada, inculta i barbre acció destructora?... Jo pensava, precisament, ab el nostre mitj caigut castell, fa ben pocs dies, en ocasió de visitar aquell admirable de Santa Florentina á Canet de Mar que el seu mai prou lloat propietari, ab tant seny i ab tanta esplendidesa, ha reaixecat entremitg de les aclamacions i benediccions de tots els bons canetencs. La mateixa má que pot fer el mal pot fer el bé. Deu deixa al home la llibertat d' escollir. ¿Perqué doncs no fer el bé?... Jo espero ben prompte una confortadora i lluminosa noticia de reconstrucció. Jo la demano ferventment á aquesta má poderosa. ¡Pel recort gloriós de la nostra vella Egara! Per amor als homes futurs que podrien un dia malehir-nos!... ¡Per respecte á les lleis de la ciutat á les que, baix cap raó ni excusa, ens es donat faltar impunement!...

Per recort, per amor i per respecte, aixis mateix, jo demano clemencia pel nostre altar major barroc de la Parroquia. També una amenaça terrible plana demunt d' ell. ¿Es que fins á les naus sagrades del temple arriba l' endemoniat furor de destrucció?... ¿Es aixó cert senyor Ecónom que tant bondadós ab esser en tantes i tantes coses?... Ens haurém d' aixecar també contra qui créyem fidel guardador i amorós conservador de lo que els avant passats ens llegaren?... ¿Pero ab quin dret es que 's

volen enderrocar i destroçar les coses de la ciutat?... Que per ventura ens en sobrenegaires de troços d'història pera guardar?... ¡Si tot se guarda i se conserva pera major riquesa nostra!

Gireu els ulls—i que 'm sia perdonada aquesta publicitat que crec benefactora i útil—envers aquest nostre excelent i noble ciutadà qui 's diu Francisco Alegre. Mireu com per respecte á lo antic arriba á sacrificar la casa nova qu'está aixecant. Mireu com per conservar unes pintures murals haurá de fer una operació difícilíssima i costosa ab unes parets de la casa vella. Imiteu aquest exemple de perfecta civilitat. S'han de lligar ab amor uns temps ab altres i aixó es avenç i aixó es cultura i aixó es prosperitat. Aixó ademés, deixeu-mo repetir, es llei indestructible de ciutat. ¡Ai d'aquell qu'ignorant ó atrevit vulgui avui faltar á n'aquesta llei!...

CHIRÓN.

CRÒNIQUES I COMENTARIS

Necrológica

Una gran disort aclapara al nostre fervent amic i redactor en Miquel Guarro qui ha passat pel dolor de veure segar l'existència del seu pare per l'inplacable parca.

El cronista qui aixó escriu, tingué, no fa molt, ocasió d'admirar les virtuts qu'adornaven al avui finat i per aixó i pels vincles de parentesc que l'unian ab nostre amic Miquel es que llamentem fonament la perdua.

Foot-ball

En el camp del *Ciutat Club*, tingué lloc el dilluns de Pasqua Granada el Matx ab el Joun-Foot-ball-Club. La lluita fou molt interessant, encar que desde el primer moment se notá una gran desigualtat entre les dues parts del torneig. El «Joun Club» mostrá superioritat al «Ciutat»; no obstant aquet es defensá ab forsa energia.

Els jugadors qui sobre-surtiren del Joun-Club, foren: Joly, Olivella, Garriga i Pizá.

Del «Ciutat Club», foren: Noguera, Gibert i Galf P.

La victòria fou per el Joun Club, qui tingué tres goals per zero del «Ciutat Club».

Gladius parlá en sa primera Heterodoxa del somni dels sports atletics, com á complement educatiu de la nostra generació noucentista.

La seva paraula no fou en va. CIUTAT s' en felicita.

Curs Miquel Angel: Universitat Popular

El culte poeta En Josep Lleonart, donà la conferència preparació del Cicle Miquel Angel que dintre poc comensarà en nostre ciutat.

La conferència fou un cant al Humanisme, al Espiritualisme de les raçes. Parlà de la necessitat d' anhel, d' amor i ciencia. I raonà esplendidament sobre les *bon-dats* de la Educació pel sistema biografic.

L' Energia i la Tragedia de Miquel Angel, passà fulguranta per la ment de l' auditori.

CIUTAT anheia la contemplació de la titànica imatge rediviva per la forsa biogràfica que esposarà refinadament En Josep Lleonart ab la valiosa cooperació d' En Josep Aragay, Alexandre Galf i en Josep M.ª Lopez Picó.

I-Exhibició Aragay

Aquet jove i robust caracter, trencant les velles orientacions artistiques, ha dit una paraula nova.

Quant quasi ningú ha comprés la seva obra, CIUTAT s' honra publicant en ses pàgines aquet magnific retrat, plé tot ell d' una robustesa ben genial.

La primera exposició *Aragay*, es el fruit saborós d' un estudi conscient, d' un estudi fill de l' intel·lecte.

No ens entretindrem fent un anàlisis de les obres, perquè el que aixó escriu, potser per prejudici d' escola i lligat pels estrets llaços de l' amistat ab el nou Artista, fora mancat el judici, de la deguda serenitat.

Pero podem dir en alta veu que l' *Aragay* no es sols una esperança, sino també un fet.

Inaugural

L' acreditat farmacèutic n' Arseni Sala acaba de sorprendre's agradablement, ab la reapertura, del seu establiment.

Al estrenger la ma de dit senyor felicitantlo l' allarguem fins als senyors Garri-ga (J) Viver (T) i demés, per obra i gracia de quins Terrassa s' enjoia esplendidament.

Avui toca als fills del Sr. Venancio

¿Qui desconeix en *Paco* i en *Juanitu*, ab l' auriola de mitjos amics odorífics i elegants, ab proxim parentiu ab l' *essencia* i *pomada barates*?

Els *snobs rurals*, *elegants de vall de tarda* i *smarts de missa de dotze*, qui porten l' ermilla blanca eixint immaculada entre 'l mitg to del trajo i en l' escot arminyic de la casta ermilla, la còrba devalla gracilment i adhuc austera i en mitj l' opulent espurneix de l' agulla magnifica. La americana cenyida en la cintura i en son fi abundanta, moventse al vent ab gest esplendorós i els pantalons ab l' inplecable clenxa, perfectament planxats.

Aixis els diumenges i dies festius á missa de dotze i en l' ensopiment de la taula del *Cassino*, ab l' acompassat i macabre compás del dómino. Els jorns laborables, en Paco i en Juanitu, ningú diria que fossin fills illegítims de l' acaudalat fabricant Sr. Venancio, tenen un parentiu ben directe ab l' olor de l' oli dels *filots*. L' auriola de mitjos amics son en sa totalitat modelissims salta-taulells devinguts aristocrates (?) per circumstancies.

¡Oh la devotíssima missa de dotze! Irreverent vermout economic que els fills del Sr. Venancio i l' auriola de mitjos amics, prenen els diumenges avans del dinar. Gestes anormals, mirades sens mesura, parleria possicions inurbanes en la cadira que grinyola i trenca la disciplina dels devots, colocada arbitrariament á mitj passadís. El vell sacerdot aixeca tragicament els brassos enlaire, eleva el Sagrat Sacrifici, en tan que en Paco conta ab xistes de malt gust á l' auriola de sos mitjos amics la *darrera calaverada* de la nit passada, bromejant, sobre tot bromejant!—ab la *querida de Barcelona*.

El senyor Venancio ja no hi va á missa desde que es casat—aixó son coses de dones i criatures—Peró els meus fills.... veurá.... la societat, la societat... ja esbrinarem el secret que porta als fills del senyor Venancio á missa de dotze malgrat la manca de religiositat.

Missa de dotze: per Frivolitat i ermilla blanca, mes Perfumeria i altres accessos per 200.000 duros de dot=Nuvia opulenta i elegante. Lo cual dona un resultat, que dividit per matrimoni encara surten els comptes ab unes ganancies de 100 per 100 anual... i lo que es pitxor ub uns fills dignes emuls i successors del seu avi Sr. Venancio.

La missa de dotze es l' espill de l' Elegancia—va dir una escritora cursi—La missa dotze es el vermout irreverent dels qui de califiquen ells mateixos d' aristocrates.

Arrogants i distingits encamineuse—tan arrogants i distingits com volgueu —al Kiosc del Passeig i allá ab el dit apretant el sifont, qui s' aboca espumós i energic, baladrer com una riota en la copa brillanta, radiant d' anells la vostre ma, moveula al sol i obreu ab vostre gest coquet les *conquistes* que volgueu i riuen dignes fills del Sr. Vencio que faltalment masament, acabareu fent arrossades per les fonts que ab resignació heroica han tolerat les bufonades dels vostres antecessors.

La Iglesia no es la font del Truncó!

Imp. Marcet i Figueras, Sant Joan 14 i Nou 57, Teléfono, 857.—Terrassa.

05 (26.71) 7anana.

*Retrat del Cav. Peipoch
per Josep Aragay : : :*

PERE SABATER

MOBLES
DE LUXO
Y TAPIS
SERIALS

FUSTE-
RIAMFA
BRICAD
SERRAR

■ ■ Imprempta i
Encuadernacions

*Crevalis Comercials
i de luxó*

Especialitat en la confecció de

MOSTRARIS

MAR CET

◊ Y ◊

FIGUERAS

Sant Joan 14 i Nou 57.-Teléfono 857.—TERRASSA

80
Rec 59651

